

# *mel i sucre*

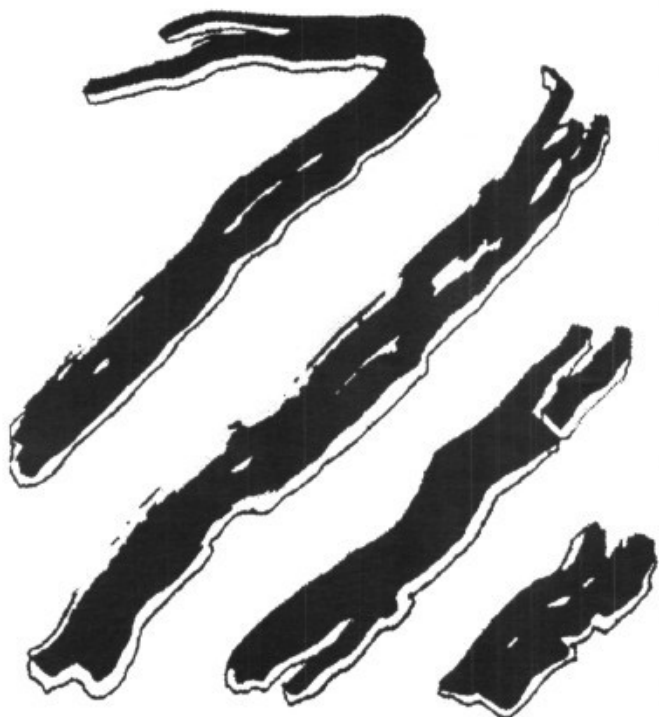


Sant Joan

Obra Cultural Balear

Maig de 1992. Núm. 143





**MEL I SUCRE** - Maig, núm. 143. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

**Local social:** carrer de Ramon Llull, 26 - Sant Joan (Mallorca) 07240.

**Consell de redacció:** Gracià Sánchez, Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Mateu Sastre.

**Tirada actual:** 500 exemplars.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

**Nota:** S'adverteix als possibles lectors de *mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

**Dipòsit legal:** 49.1983

**Coberta:** Davallament (foto de Guillem Florit)

**Contracoberta:** Festa del Ram (foto de Guillem Florit)

**Imprès a:** Informacions Llevant s.a.  
Passeig Ferrocarril, 1  
Tel. 55 03 28 - Manacor

## EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

— Notícies locals

— L'Ull de Vidre

— El lloc de la llengua, per Andreu Bauçà

— **Meteorologia.** «Quan març fa d'abril, abril fa de març», per Miquel Company i Miquel Alzamora

— **Notícies històriques de Consolació. II. La imatge de la Mare de Déu,** per Josep Estelrich

— Sa Trobada, per Catalina Jaume Ginard

— **Per Pasqua panades i...**, fotografies de Guillem Florit

— **La prehistòria a Sant Joan (i II),** per Guillem Florit i Mateu Sastre

— **Toponímia santjoanera. L'antic rafal de Son Dardò,** per Francesc Canuto i Bauçà

— **Cartes al director. Rèplica a Joan Bauçà,** per Sebastià Mayol Estrany

— **L'herbolari,** per Miquel Company i Guillem Florit.

— **Mel i sucre, dolcet dolcet,** per Joan Bauçà

— **Excursió,** per OCB-Secció excursionista

— **Encreuat,** per Joan Sastre

— **Agenda**

### NOTA DE REDACCIÓ

Totes les persones o entitats que se sentin al·ludides pel contingut d'aquesta revista, tenen a la seva disposició una secció de «Cartes al Director» que admet escrits que compleixin les següents condicions:

— L'extensió màxima és un foli mecanografiat a dos espais.

— Les cartes han d'anar signades per l'autor, que ha de ser identificable.

# Notícies locals

— El passat dia 23, Sant Jordi, es va celebrar la festa del llibre; per la qual cosa la biblioteca pública la va celebrar amb algunes activitats relacionades amb el tema del llibre. Ca na Blanc, com ja comença a ser costum, també s'afegí a aquesta celebració i durant una setmana oferí llibres amb un descompte als clients.

— Per Pasqua els quintos tenen la seva setmana gran. Enguany han tengut moltíssimes dificultats per trobar casa. A darrera hora en trobaren una devora el pou Llarg. Els actes que feren durant aquesta setmana foren els que darrerament són habituals: passejada del mè, guerra de taronges, presa del pi, encalçades, poalades d'aigua, cantar panades, sopars, dinars i bauxes a balquena. El diumenge de Pasqua assistiren, amb el mocador vermell al coll, al matinal en honor dels seus tres companys que ja no són entre nosaltres.

— Com ja vàrem anunciar al número passat, les obres de construcció de la piscina municipal ja han començat. El ritme de construcció, de moment, no és excessivament accelerat. Suposam que el constructor haurà de remenar espès si d'aquí un mes llarg, que és quan comença l'estiu, la piscina ha d'estar a punt per pegar-hi un cap fic.

— Mossèn Josep Roig ha tornat a ser, una vegada més, el quaresmer; és a dir el capellà que ha vengut a fer els sermons de Quaresma.

— Com cada any, uns quants dies abans del diumenge del Ram va venir un venedor de palmes. Enguany exposà el gènere el dijous al mercat. Així i tot, el dia del Ram, a l'hora de la benedicció, els que més predominaren foren els confeccionats amb branques d'ullastre.



— El mes passat parlàvem de dues juntes gestores al PP de la vila. Aquest mes vos podem dir que el PP de Mallorca ha reafirmat en els seus càrrecs la junta que els afiliats de Sant Joan havien triat democràticament, és a dir la presidida per Andreu Rebassa.



— El passat 7 d'abril l'Associació de Premsa Forana, que té la seu a Sant Joan, elegí nova junta directiva. Després que els representants de trenta-dues de les quaranta-vuit publicacions que la integren emetessin els seus vots, dos santjoaners encapçalen la nova directiva: Carles Costa, *Damunt Damunt*, com a president i Miquel Company, de *Mel i Sucre*, com a vice-president.

— Aquest més hi hagut les festes tradicionals de la setmana santa. Els actes religiosos d'enguany començaren el dijous sant amb l'ofici i l'habitual processó amb el Sant Crist de la Sang; el divendres sant també hi hagué cerimònia religiosa a l'església i havent acabat, a l'esplanada de Consolació, es representà el Davallament i, tot seguit, s'inicià la processó cap al poble.

En aquest acte del Davallament, al qual hi assistí un gran nombre de santjoaners, el paper del Bonjesús fou protagonitzat per Joan Florit «Rafelet». En acabar aquesta escenificació, la processó partí cap a la vila, en la qual hi participaren els feels, les confraries de cucuies (n'hi havia unes vuitanta) la

Elèctrica  
**PEP DES SAIG**

instal.lacions elèctriques  
xarxes de baixa tensió  
subministraments elèctrics

Consistori, 8 tel. 52 63 23  
**Sant Joan**

Cooperativa Agrícola  
**SANT JOAN**

tota casta de productes per al camp

Dolorosa, el beat Ramon Llull i les Manoles, la banda de cornetes i tambors i la banda de música de Petra. Quan la imatge de la Verge passava per davant l'Ajuntament es va fer una estació, ja que un home va cantar una saeta en el seu honor.

— A finals d'abril començà la tradicional competició ciclista Pla de Mallorca. L'etapa que començarà i acabarà a Sant Joan tindrà lloc el 31 de maig.

— Els al·lots de l'escola anaren a Barcelona a veure les instal·lacions olímpiques. El fets més noticiables d'aquesta eixida a terres catalanes fou que hi anaren els nins de pre-escolar, s'hi afegiren algunes mares, i que la nit d'anada fou molt moguda, ja que el vaixell s'engronsà d'una manera bàrbara. Però vaja, els al·lots passaren gust i no hi va haver res de nou.

— I ara que parlam de viatges i de l'escola, direm que els al·lots del cycle superior visitaran l'Expo de Sevilla en el programa de les escoles viatgeres que patrocina el govern.

— No volieu viatges, idò bé, dues cotxades de joves de la vila partiren cap a Barcelona a veure la prova del campionat del món de fórmula 1 que tingué lloc al Montmeló dia 3 de maig. No és la primera vegada que aquests aficionats van a veure una competició automobilística; es veu que la construcció del circuit català ha afavorit l'afició d'aquest esport a la vila.

## VIII PLA DE MALLORCA

Patrocina:



**CONSELL INSULAR DE MALLORCA**

ORGANITZEN:  
Agr. Cicl. Sineu  
Club Cicl. Sencelles  
Penya C. Sant Joan  
CC Maria de la Salut  
Penya Ciclista Muro  
CC Santa Margalida  
A Poc A Poc-Algaida  
Club Ciclista Lloret  
Stat. Sp. Vilafranca  
Club Ciclista Petra  
Club Cicl. Sa Pobla

**GRAN PREMI "la Caixa"**



**BAR EL CRUCE**  
COMERCIAL SOCIAL COOPERATIVA  
Carrer Nova Universitat, 10 - 11  
Tel. 01 20 11  
VILAFRANCA



PRIMERA JORNADA

26 Abril: Muro - Salut

SEGONA JORNADA

1 Maig: Muro

TERCERA JORNADA

10 Maig: Lloret

QUARTA JORNADA

17 Maig: Petra

CINQUENA JORNADA

24 Maig: Sineu

SISENA JORNADA

31 Maig: Sant Joan

SETENA JORNADA

7 Juny: Sencelles

CICLOTURISTADA FINAL

14 Juny: Sta. Margalida

ETAPES PATROCINADES PELS AJUNTAMENTS DE  
MARIA DE LA SALUT - MURO  
LLORET DE VISTA ALEGRE - PETRA  
SINEU - SANT JOAN  
SENCELLES - SANTA MARGALIDA

**"la Caixa"**



**AGÈNCIA DE SANT JOAN**

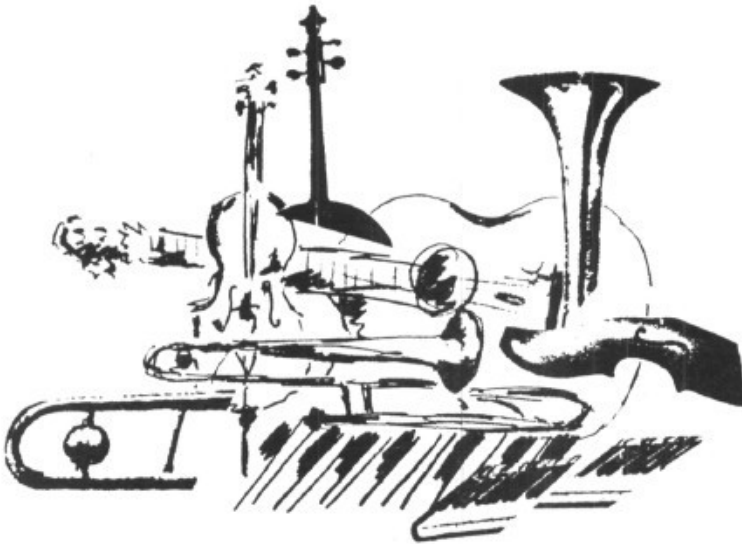
RESTAURANT

**SA TORRE DE S'AIGO**

Carrer Mirador  
Sant Joan

— El dissabte dia 2 de maig hi hagué una trobada d'escoles de ball mallorquí. La diada tingué lloc a Consolació. El mal temps va fer deslluir la jornada de ball i esbarjo que estava prevista a la part de l'horabaixa.

— El dia 11 d'abril es va fer l'assemblea general ordinària de la Cooperativa Agrícola de Sant Joan. Cal destacar entre altres punts de l'ordre del dia l'elecció bianual de la meitat de la junta directiva. Els càrrecs elegits foren: Miquel Vidal (vice-president), Rafel Nigorra «Petrer» (secretari) i Rafel Alzamora (vocal), Biel Company «Boveta» (vocal), Joan Galmés «de Son Cucuí» (interventor), Noel Xapira (interventor).



— El proper dissabte 30 de maig Sant Joan serà el centre de ROCK CATALÀ de les Balears. Hem sabut que s'està preparant una berbena on probablement acturan el famosos conjunts LAX'N BUSTO i TOTS SANTS. Si es confirma aquesta festa esperam que l'èxit sigui total.

— El santjoaner Josep Gayà Rotger «de la Fàbrica de les Gomes» fou elegit representant del nostre poble per dur la torxa olímpica durant el seu pas per Mallorca. Aquest recorregut es farà en bicicleta i els trams seran de 2.500 m.

— Les classes de l'escola d'Educació d'Adults de la Mancomunitat del Pla han hagut d'acabar abans d'hora. La causa ha estat que els mestres han acabat els seus contractes abans que finalitzi el curs. Quina barra! Pensau, a més a més, que enguany s'han batut rècords quant a la quantitat d'alumnes matriculats.

De tota manera, abans que els professors se n'anassin hi hagué el tradicional sopar de germanor de tots els alumnes del Pla. Aquest sopar tingué lloc dia 30 d'abril a Binicomprat, al qual hi assistiren més de 600 persones.

**"SA  
NOS  
TRA"**

**CAIXA DE BALEARS**

C/ de Palma, 16

Sant Joan

**Si vols estar ben  
informat**

**Subscriu-te a**

**Mel i Sucre**

# L'ULL DE VIDRE



Un grup de santjoaners ha organitzat un concert de rock en la nostra llengua per al proper 30 de maig. Esdeveniments com aquest, així com la presència de música en català als music-bars de Sant Joan i del Pla fan que música no cantada en castellà i/o anglès també tenguin el seu lloc. Això ens demostra que la nostra llengua no només serveix per parlar amb la padrina. Enhorabona als organitzadors i que hi hagi sort.

## EL LLOC DE LA LLENGUA

Cíclicament es repeteix des d'un diari, El DIA-16, una campanya d'intoxicació lingüística amb l'objectiu que l'eterna polèmica català-mallorquí no acabi mai. Quan el caliu de la polèmica comença a apagar-se, des del diari tornen a posar llenya al foc i així no sabem fins quan. L'instigador de la campanya és, com no podia ser d'altra manera, el periodista Antonio Alemany. Aquest senyor té ben clar quin es el seu paper dins tota aquesta moguda: «la defensa de las modalidades mallorquinas, laminadas por las tendencias uniformadoras de los normalizadores ultracatalanistas», així, en castellà, és el seu objectiu.

A poc a poc Antonio Alemany està aconseguint el seu objectiu. Mentre tots els que creim en la unitat de la llengua, s'anomeni com s'anomeni, ens dediquem només a la defensa d'aquest principi, l'altre camp de la qüestió queda realment abandonat. El camp abandonat és el de la definició i posterior lluita pel lloc que ha de ocupar la nostra llengua al nostre país. En bona lògica, i talment com el nom indica, tothom hauria de tenir clar que el lloc del mallorquí=català de Mallorca ha de ser el de ser la LLENGUA de Mallorca, amb totes les conseqüències que això implica. No m'atreviré a afirmar que hagi de ser l'única llengua d'aquí, perquè ja sé que en els temps que correm això no seria més que una utopia. Però sí que crec que l'objectiu de qualsevol mallorquí que es tingui per tal, en relació a la seva llengua, només pot ser un: girar la truita. No es tracta de fer desaparèixer el castellà, sinó de posar-lo al lloc en què es trobaria si pressions polítiques d'anys i anys no l'haguessin imposat on està: seria la llengua dels immigrants a ca seva, generalment durant la primera generació, i poca cosa més. Als Estats Units els hispanos parlen castellà entre ells, a ca seva, al seu barri etc. Però tenen molt clar que és l'anglès la llengua del país, i en cap moment els pot passar pel

cap la possibilitat d'invertir la situació, entre altres coses perquè els angloparlants no els deixarien. Qüestió de principis.

Hauria de quedar ben clar doncs que aquest objectiu, la lluita pel lloc del mallorquí a Mallorca, i per extensió del català a tot el seu domini territorial, ha de ser el primer objectiu i aquell al qual hem de dedicar els màxims esforços.

Perquè no poguem complir l'objectiu hi ha persones, mal autoanomenades bons mallorquins, com el periodista Antonio Alemany, que actuen com els romaguers: mentre intentes desenganxarte no pots avançar. I aquest és precisament l'objectiu dels vertaders enemics de la llengua de Mallorca. Perquè discutir amb n'Antonio Alemany sobre si el perill és que els nostres nins un dia parlaran talment com els de Barcelona és com esperar que un dia una pomera doni prunes. És confondre el perill: és molt més fàcil que tots els nins de Mallorca parlin un dia sempre en castellà, que no que un sol nin de Son Gotleu o Son Cladera es posi a parlar de sobte, per generació espontània, en català de Barcelona.

La tàctica es molt senzilla: encetar la polèmica, publicar al teu diari només els articles i les cartes al director que estan d'acord amb tu i envant i pets. Amb aquest sistema, un llicenciat en ciències de la informació i un perit agrícola ha merescut primeres planes per parlar del mallorquí atacat pel català de Barcelona, mentre la censura més tancada es la resposta als que no hi estan d'acord. Al mateix temps aquest senyor compta amb una certa complicitat, passiva, de les institucions encarregades de vetllar per la nostra llengua, Conselleria de Cultura, Obra Cultural Balear, Universitat de les Illes Balears, etc, ja que per por i deixadesa callen com morts, i així a poc a poc es va creant un estat d'opinió gens



favorable a la normalització lingüística. Critica que la Consellera de Cultura, Maria Antònia Munar parli mallorquí amb accent de Barcelona i defensa el Conseller d'Obres Públiques, Jeroni Saiz dels qui l'acusen de parlar sempre en castellà a les seves compareixences públiques, per posar un exemple de la seva manera d'entendre el que és ser un bon mallorquí. Actes de cinisme com aquest, un cada dia.

Amb aquesta tàctica gairebé sistemàtica, Antonio Alemany ha aconseguit que els que creim que la nostra llengua no està encara ni molt manco al lloc que li toca, estiguem quasi aturats en discussions improductives. Aturats, com aquells dos conills que discutien sobre la raça dels cans que els encalçaven. Un deia que eren «galgos», i l'altre deia que «podencos». Mentre, aturats, discutien, els cans, com es lògic, els varen agafar, no podia ser d'altra manera. Si no ens alliberam, per una part, del joc de n'Alemany, el ca «castellà» agafarà i farà desaparèixer als conills «discutidors de si mallorquí-català», i si, per l'altra, no aconseguim que els encarregats de vetllar i fer avançar la nostra llengua facin la seva feina sese pors i sense contemplacions, estam ben llests.

Per acabar fixau-vos en un detall. S'ha de tenir molta barra per, escrivint sempre en castellà, sempre, tota la vida, fins a la mort en castellà, acusar

els qui sempre ho intenten fer en la llengua de Mallorca de ser els culpables de la regressió del mallorquí a la nostra terra. S'ha de tenir molta barra per fer creure que a Mallorca, lingüísticament parlant, el gran problema, l'únic problema sigui el que el mallorquí pur, el de les padrines velles i els senyors d'abans de Ciutat s'estigui perdent i sigui substituït segons n'Alemany per un català estàndard. S'ha de ser cec i sobre tot sord. La única llengua que de veres «lamina nuestras modalidades entrañables» es el castellà. Les «lamina» i les fa desaparèixer per a sempre. No tenir ben clar això és ser cínic, fals, o tal vegada ben beneït.

Possiblement quasi tot sigui discutible, excepte dues coses que no ho són: la primera el lloc que haurien de ocupar les dues llengües que es parlen a Mallorca: mallorquí=llengua de Mallorca, castellà=llengua parlada a zones habitades per castellanoparlants. El qui no entén la diferència és perquè no vol. La segona és la certesa que si alguna llengua ha de fer desaparèixer la nostra no serà el català de Barcelona, sino el castellà de pertot arreu de Mallorca. De la resta en podem discutir tant com vulgueu. El lloc es innegociable. A acosenguir aquest lloc ens hi hem de dedicar en cos i ànima. No deixem que, com diuen els forasters, els arbres no ens deixin veure el bosc.

*Andreu Bauçà*

**RESTAURANT - BAR**



Cta. Manacor - Inca, km. 9 Tel. 830246 PETRA

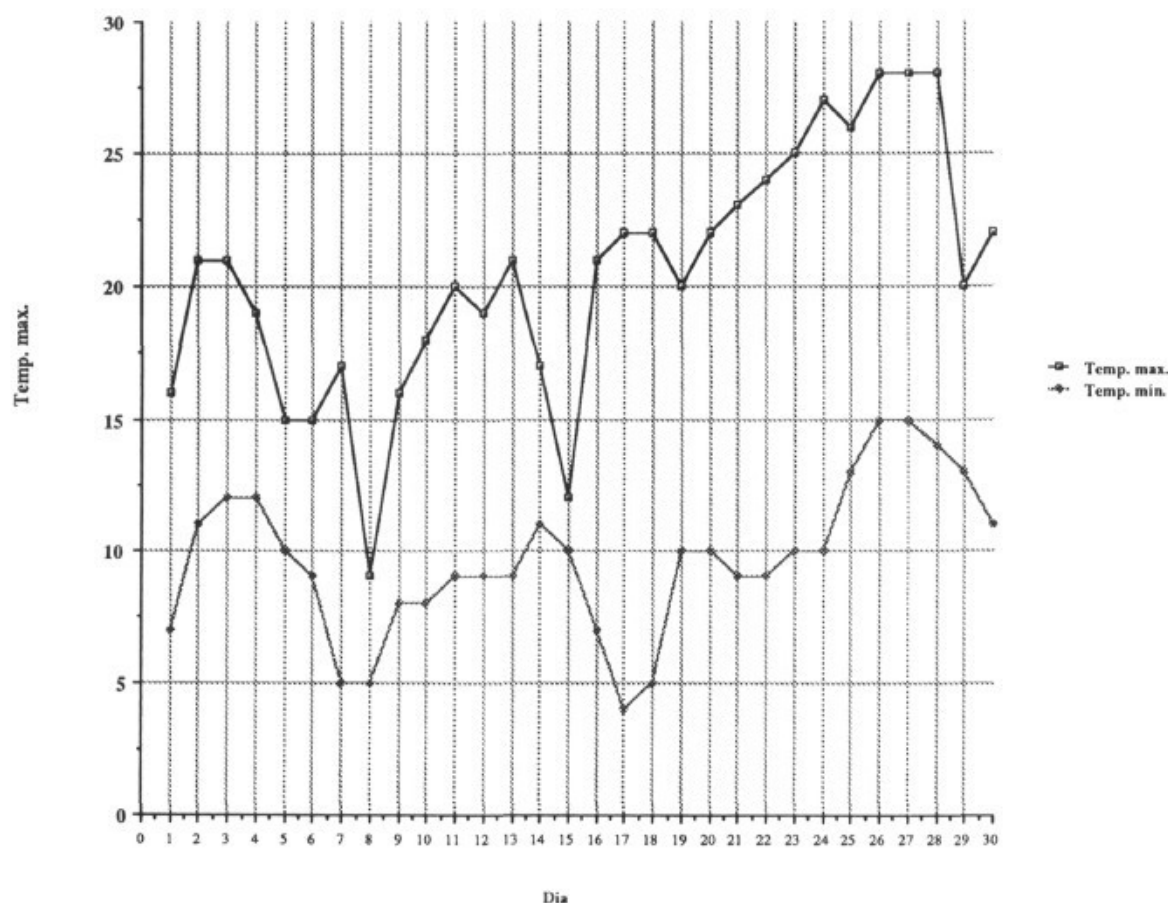
**FONTANERIA J. COMPANY**

*Instal·lació de banys  
Llanterneria en general  
Ferreria*

C/ Consolació, 17. Sant Joan  
Tel. 52 62 77

# METEOROLOGIA

## «Quan març fa d'abril, abril fa de març»



L'objectivitat de la sabiduria popular dins la meteorologia és, de vegades, empírica, ja que són moltes les vegades que el refranyer o/i els indicis populars de meteorologia són casuals. Vénen al cas aquestes paraules perquè no sempre podem gaudir de veure un esbart d'ovelles que s'espolsen i boten, o d'una tiringa de cucs de terra fòra del seu hàbitat i al cap de poc temps tindrem la terra banyada; tampoc podem gaudir cada vegada que es produeix "cel empedregat, dins tres dies banyat" de contemplar els camps humits i els carrers enfangats.

"Bruscad'abril, cada gota val per mil"; "Aigos des 'bril i es maig roades, fan ses anyades". Empíricament sabem que si es compleixen aquests refranys, les anyades cerealícoles i les reserves aquíferes se'n beneficiaran sense un fet científic comprovat.

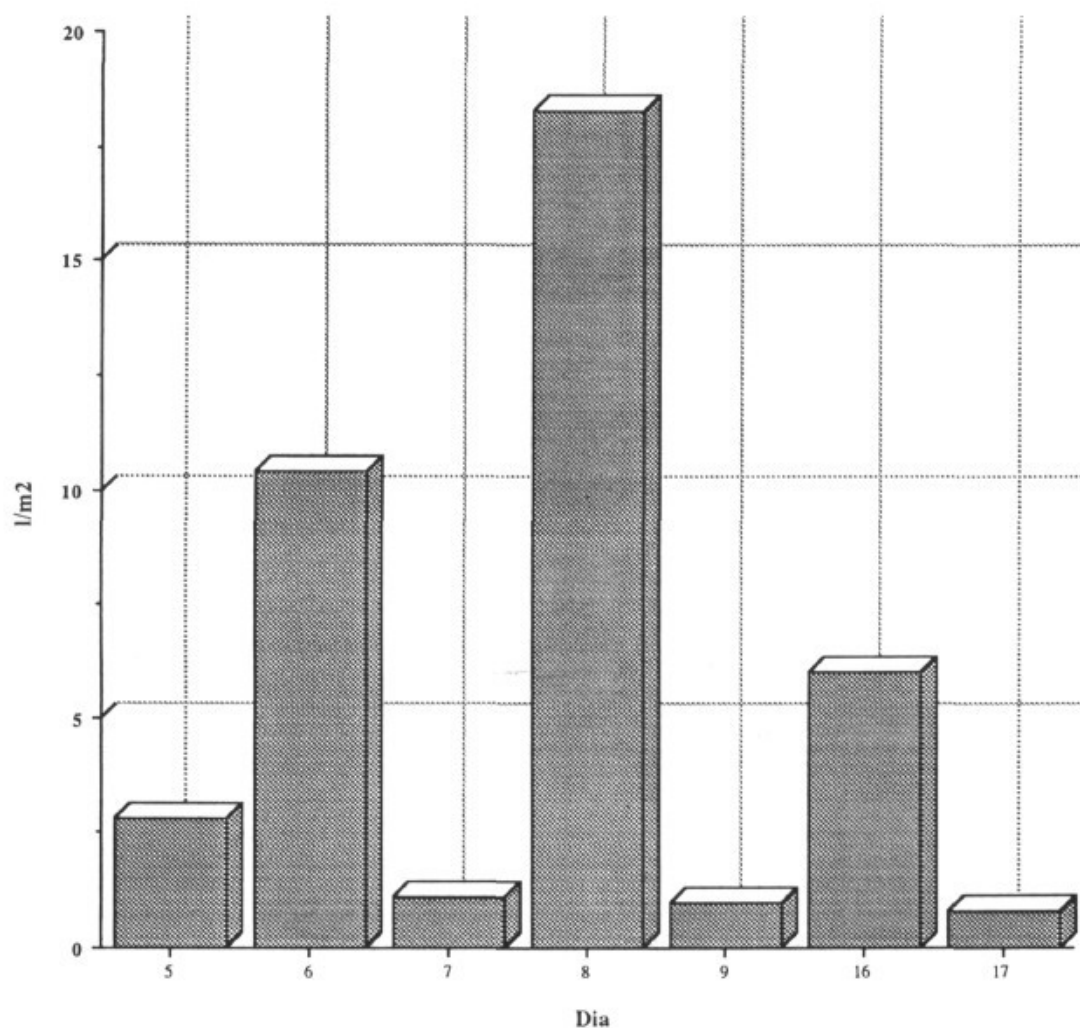
La pluja caiguda durant el mes d'abril no ha estat excessiva, però sí suficient perquè els camps s'hagin vist beneficiats. El resum mensual ha estat el següent:

dia	litres/m2
5	2,8
6	10,4
7	1,1
8	18,3
9	1,0
16	6,0
17	0,8
	40,4

El total acumulat de l'any és el següent:

gener	40,8
febrer	20,8
març	76,6
abril	40,4
total	177,6

El temps durant el mes d'abril ha estat típicament primaveral, des dels típics temporals de ponent que ens afectaren els primers dies de mes i, durant



els quals caigueren la major part de les pluges, passant pels típics dies d'hivern que tinguèrem per Setmana Santa, durant els quals les temperatures foren realment baixes ("fins a setanta d'abril no et llevis un fil"), fins els 10 darrers dies de mes en què les temperatures foren, sobretot les mínimes, molt superiors a les normals.

En resum, la primavera ens depara situacions canviant cada setmana, fet que ha contribuït a que tinguem un refrany per a cada situació i, a més, no sempre empíric.

Miquel Company Florit i Miquel Alzamora



PLANXA I PINTURA  
*Rafel Gaià Gaià*

Tel.: 52 65 35

C/ Solanda, 31.  
Sant Joan

**ES NIU**



**ES NIU**  
**cerca cambres**

horari i sou, per convenir  
tels.: 56 00 24 / 29 60 95  
(demanau per Joan Lluís)

# NOTÍCIES HISTÒRIQUES SOBRE CONSOLACIO

## II. La imatge de la Mare de Déu

Una candorosa llegenda sobre la trobada de la imatge de la Mare de Déu de Consolació, que tots els santjoaners coneixen, ha reemplaçat la manca de notícies històriques sobre els orígens del culte marià a l'oratori. Es una garrida llegenda que pertany al patrimoni cultural santjoaner i que no podem deixar perdre ni fer malbé. Però al costat d'aquesta llegenda cal traçar la història de la imatge amb els escassos materials que els documents ens puguin aportar.

Els experts en art sacre Bartomeu Ferrà i Antoni Jiménez ens donen un indici de l'època en què es va fer la imatge, afirmant ambdós que la talla és obra de mitjan segle XVI<sup>1</sup>. La primera referència documental a la Mare de Déu de Consolació, trobada fins avui, és de 1572. A documents de pocs anys abans, 1564, 1569 i 1571, l'oratori s'anomena simplement "l'església vella"<sup>2</sup>. De sobte, a l'acta de la Visita pastoral que féu el 4 de maig de 1572 el Dr. Llorenç Foncilles per delegació del bisbe D. Diego de Arnedo, es diu que "pujà personalment a l'església vella de dita parròquia [de Sant Joan], anomenada Nostra Senyora de Consolació"<sup>3</sup>.

Es cert, per tant, que la imatge de la Mare de Déu de Consolació era venerada a l'oratori l'any 1572, i segurament des d'alguns anys abans, ja que el poble començava a donar el nom de "Consolació" a l'església vella. Però la presència de la imatge no tenia encara el protagonisme que va anar adquirint amb el temps, ni tan sols ocupava el lloc central en el presbiteri, lloc destinat des d'un principi a la imatge del titular Sant Joan Baptista. A un inventari de 1627 es registren "lo altar i retaule de la iglésia vella de St. Juan" i "una figura de bulto de Ntra. Sra., en una pastera [= ninxo] del retaule"<sup>4</sup>. Durant quasi cent anys més es troba encara sovint en els documents la denominació rònega "església vella". A la Visita pastoral de 1664 s'ordena que "la figura de Ntra. Sra., que està a la part dreta de l'altar, es posi en la pastera que està al mig de St.

Joan i St. Josep"<sup>5</sup>. Llavors la imatge de la Mare de Déu passà a ocupar la presidència del temple. Des de 1665 l'oratori és sempre anomenat, amb diverses variants, "de Consolació".

L'any 1781, acabades les voltes de l'església i la reforma del presbiteri, es féu el cambril, disposant la imatge de manera que pogués ser girada cap a la nau del temple o cap al cambril. També es va fer dins el cambril una escala per la qual els devots poguessin acostar-se a la imatge per venerar-la. En els comptes de l'Obreria de Ntra. Sra. d'aquell any es troben consignades les despeses "per jornals, llenyam, ferros, guix, per l'arrambador de com se va a adorar"<sup>6</sup>. Es pot suposar que va ser llavors quan es va pintar la tela que cobria el ninxo per la part de l'església quan la imatge estava girada al cambril, si bé no n'hem trobat documentació. La tela, que representa una imatge convencional de la Mare de Déu, es troba avui dins la sagristia del santuari. Per la part del cambril es va fer una porta amb pany i clau i corretja de ferro per tancar el ninxo<sup>7</sup>.

L'airoso talla de la Mare de Déu, de positura elegant i noble, embolcallada amb els plecs amples de la túnica i el mantell, es mantingué durant més de 150 anys recoberta amb vestidures postisses, seguint el mal gust de l'època. La primera referència es troba a l'inventari de 1627: "tres mantells de Ntra. Sra., un de domàs lleonat, altre de tafetà groc ab passamans de plata i esteles, i altre de setí blau; dos camises de Ntra. Sra. i tres del Nin Jesús". La devoció dels santjoaners va anar engrossint d'any en any el "vestuari" de la Mare de Déu: l'any 1686 posseïa 24 vestidures i 9 camietes; l'any 1722 les vestidures eren 36, entre elles "una vestidura de lama verda", i l'any 1766 tenia la Mare de Déu 45 vestidures i altres tantes el Nin Jesús, "entre las que hay algunas con galones de oro y plata"<sup>8</sup>.

A un inventari de 1696 es registren "dues garcetes usades" i "un mantellet de seda negra", i

a un altre de 1722, “un vel de Ntra. Senyora”<sup>9</sup>, és a dir, que la imatge, a més de la vestidura que cobria tot el cos, portava també dos postissos de cabells que li emmarcaven la cara, i una mantellina que li cobria el cap. Finalment s’imposà el bon gust, i en la Visita pastoral de 1779, mentre s’estava treballant en la reforma del presbiteri i la imatge de la Mare de Déu havia estat col·locada a un costat de l’església en l’altar de Sant Isidre, el bisbe Pedro Rubio Benedicto ordenà, amb una nota autògrafa en el Llibre d’Obrieres, “que no se vista la imagen, retocando el pedestal”<sup>10</sup>. Segurament la peanya de la imatge, que quedava tapada per la vestidura postissa, devia estar deteriorada i era precís arreglar-la abans de retirar la vestidura.

L’any 1686 són inventariades dues corones de plata, descrites amb més detall a l’esmentat inventari de 1696: “Dos corones de plata, açò és, una de rayos per Ntra. Sra. i la altra imperial per el Niño Jesús, amb dos cascavells de or”. L’any 1766 és consignada una corona de fusta daurada<sup>11</sup>. L’any 1939, en l’avinentesa de la benedicció de la nova església, el poble de Sant Joan obsequià la Mare de Déu de Consolació, que fou baixada del santuari per presidir les festes, amb dues corones de plata, per la Verge i pel Nin Jesús, sufragades per subscripció popular.

Tradicionalment la imatge havia tengut sempre en la mà dreta una flor. En temps primer era una flor de roba, si bé de factura primorosa. A l’inventari de 1696 apareix “una flor de lliri, de plata, en mans de la santa Imatge”<sup>12</sup>. Fa una quarentena d’anys, desencertadament segons el nostre parer, la flor fou substituïda per un rosari, cosa que vé a confondre el títol de Mare de Déu de Consolació amb el de Mare de Déu del Roser.

A diversos inventaris es registren altres joies, com és ara: “tres parells d’arracades de vidre i dos anells d’or” (1686); “dues penitències [= rosaris] de rubins falsos, sis parells d’arracades de vidre i



Fotografia de la imatge restaurada



Fotografia de la imatge abans de la restauració, publicada per *El Heraldo de Cristo* pel juny de 1917

dotze rosaris de diferents sorts” (1696); “tres joies d’or” (1715); “un parell de botons d’or, tres anells de plata i dos d’or, i dos cascavells i un ullet de plata” (1722); “vuit anells d’or amb vàries pedres, en los quals és una masseta amb 14 pedres blanques, dos botons d’or de pic de martell, cinc joies d’or i dues de plata daurada, dos botons de plata amb pedres verdes, i dues joies de plata amb pic de martell” (1738).

A l’inventari de 1724 es troba una informació inesperada: “Una vestidura de Nostra Senyora que es diu per tradició que és la mateixa en què fonc trobada, encastada dins una vasa a modo de quadro, i un vidre davant”. Cal fer notar que a cap document anterior a 1724 es parla d’aquesta vestidura, ni tan sols a dos inventaris molt minuciosos, fets pel rector i els jurats, un l’any 1696 quan encomanaren l’oratori al nou donat Guillem Roig, àlies Lluc, i l’altre l’any 1722 quan, mort aquest donat, la seva viuda Montserrat Miralles dona compte dels béns que ella i el seu espòs han custodiat durant vint-i-sis anys. Això fa malpensar si aquesta

“tradició” de la vestidura no seria més que una invenció, entre 1722 i 1724, de qualcú que voldria refermar la llegenda de la trobada amb una prova concreta i palpable. D’aquesta vestidura se’n fa referència en els inventaris posteriors de 1732, 1741 i 1751<sup>13</sup>; després ja no se’n torna parlar pus en els inventaris, però l’Arxiduc Lluís Salvador d’Àustria encara va veure-la a les darreries del segle passat<sup>14</sup>.

A un inventari fet pel rector Mn. Joan Niell l’any 1910 es diu que la imatge de la Mare de Déu es troba “deteriorada”<sup>15</sup>. Per fonts orals ens consta que la imatge fou restaurada abans de la Peregrinació general de les Germandats franciscanes de Mallorca al santuari de Consolació, el 13 de maig de 1717. Segurament el treball es confià a l’escultor Guillem Reinés a qui la parròquia encomanà durant aquesta època altres treballs de talla i restauració. La revista “El Heraldo de Cristo” reproduí una fotografia, feta abans de la restauració, en la qual la imatge mostra una fesomia clarament distinta de l’actual<sup>16</sup>.

En la diada d’aquella Peregrinació la imatge de la Mare de Déu fou baixada processionalment a l’església parroquial i recorregué els carrers de la vila en processó formada per tot el poble i més de

sis mil terciaris franciscans, i presidida per Mn. Miquel Costa i Llobera, que va fer el parlament final a la Plaça; fou retornada al santuari el matí del dia següent. Creim que aquesta fou la primera vegada que la imatge de la Mare de Déu era davallada públicament a la vila.

La segona baixada de la imatge a l’església parroquial es féu el 30 d’agost de 1936 durant l’enfrontament a Porto Cristo entre els dos bàndols de la guerra civil, essent tornada a l’oratori el 18 d’octubre. Baixà, com ja hem dit, per presidir les festes de benedicció del nou temple parroquial, del 27 d’agost al 3 de setembre de 1939; també del 6 al 16 de gener de 1949, amb motiu de la visita d’una imatge de la Mare de Déu de Lluc que recorria les parròquies de Mallorca; del 26 al 29 de maig del mateix any va ser portada a Ciutat, amb les imatges de molts d’altres pobles, per la clausura de l’Any marià; del 3 al 14 de novembre de 1954, fou davallada a la vila durant la Missió que predicaren els PP. Paüls; i del 6 de gener de 1961 al 8 de maig de 1966, estigué a l’església parroquial, en la capella del Roser, mentre es feien les obres de restauració del santuari.

*Josep Estelrich i Costa*

## NOTES

<sup>1</sup> “De l’imatge de la Verge-Mare ... sols direm que nos sembla obra de mitjan segle XVI”. (FERRA, Bartomeu. *Santuari de Ntra. Sra. de Consolació (Vila de Sant Joan)*. A MALLORCA DOMINICAL. n.º 243 (22 set. 1901), p. 292.). - Tallada “en els anys de l’exaltació artística de mitjan segle XVI” (JIMENEZ, Antoni. *L’Oratori de Consolació*. A DOCUMENTA, p. 181).

<sup>2</sup> APSJ, Arxiu parroquial de Sant Joan, 21.1, f. 4; ADM, Arxiu diocesà de Mallorca, 17/43/8; APSJ, 31.1, f. 48.

<sup>3</sup> APSJ, 21.1, f. 10v.

<sup>4</sup> APSJ, 21.1, f. 73v.

<sup>5</sup> APSJ, 21.3, f. 18.

<sup>6</sup> APSJ, 61.4, f. 16v.

<sup>7</sup> APSJ, 61.4, f. 23v.

<sup>8</sup> APSJ, 21.1, f. 73v.; 21.3, ff. 43v., 44; 61.2, f. 3; 21.4, f. 5b v.

<sup>9</sup> APSJ, 61.2, ff. 1, 1v., 4. - *Garseta*: Floc de cabells que baixa dels polsos a la galta. (ALCOVER-MOLL. Dicc. Cat. Val. Bal., T. VI, p. 212).

<sup>10</sup> APSJ, 61.4, f. 13.

<sup>11</sup> APSJ, 21.3, ff. 36, 43v.; 61.2, f. 1.; 21.4, f. 5b v.

<sup>12</sup> APSJ, 61.2, f. 1.

<sup>13</sup> APSJ, 21.3, ff. 82, 89, 100v., 112.

<sup>14</sup> Cfr. DOCUMENTA, p. 93.

<sup>15</sup> APSJ, 21.5.

<sup>16</sup> *El Heraldo de Cristo*, Año IX, num. 98 (junio 1917), a la portada.

## SA TROBADA

Esperant una resposta  
 escoltaré nit i dia  
 perquè amb vostra intersecció  
 pugui fer una poesia  
 d'encertada expressió  
 referent a sa trobada  
 que descobrí aquell pastor  
 de Maria Nostra Mare,  
 Verge de Consolació.

Repassant de banda a banda  
 s'antiga tradició  
 m'ha cridat s'atenció  
 sa història d'aquell pastor,  
 esclau moro de Solanda.

Conten que un dia horabaixa,  
 quan començava a enfosquir.  
 ses ovelles dirigí  
 cap a un turó de boscatge.

A prop d'una antiga olivera  
 que adornava aquell paratge  
 un arrecés se cercà  
 intentant poder evitar  
 sa fatiga de s'oratge.

Però a l'instant presentí  
 que picarols s'allunyaven  
 i se va tornar deixondir.  
 Quan sa vista va allargar,  
 per veure per on paraven  
 a prop d'ell les va trobar  
 que embadalides estaven  
 mirant cap a s'olivera  
 casi no se bategaven.

Ignorant per quin motiu  
 duien aquella quimera  
 cap a sa soca va anar  
 i a dedins es va trobar  
 la Verge Santjoanera  
 que il·luminada va estar.

Tot gojos la va agafar  
 i la posà dins sa teleca,  
 d'arribar tenia pressa  
 i s'en va anar tot aviat  
 per dar conte a n'ets seus amos  
 de lo que havia passat.

Tot d'una es rigueren d'ell  
 i li varen replicar  
 ho deus haver somniat;  
 es pastoret costestà  
 és vere lo que estic diguent  
 ara la vos mostraré  
 i la veureu bona gent,  
 en això en tenc ben entès.  
 Va posar mà a sa teleca  
 i a dedins no hi va haver res.

Tot d'una quedà sorprès  
 però no perdé es coratge,  
 ell estava ben segur  
 que havia agafat sa imatge.

A n'ets amos insistí  
 que anassen a visitar  
 sa soca de sa trobada  
 que ell tant el va alegrar.

Per insistència hi anàren  
 i en es mateix lloc va estar  
 igualment il·luminada  
 i amb això va demostrar  
 que damunt aquell turó  
 s'hi elegia per sempre  
 sa seva habitació,  
 per això hi edificaren  
 aqueix tan bell Santuari  
 que es diu Consolació.

Elegiren un pastor  
 per portar la Bona Nova  
 i això d'humiltat n'és prova  
 i mos dóna bona lliçó.

*Catalina Jaume Ginard*

# Per Pasqua







panades i....

## LA PREHISTÒRIA

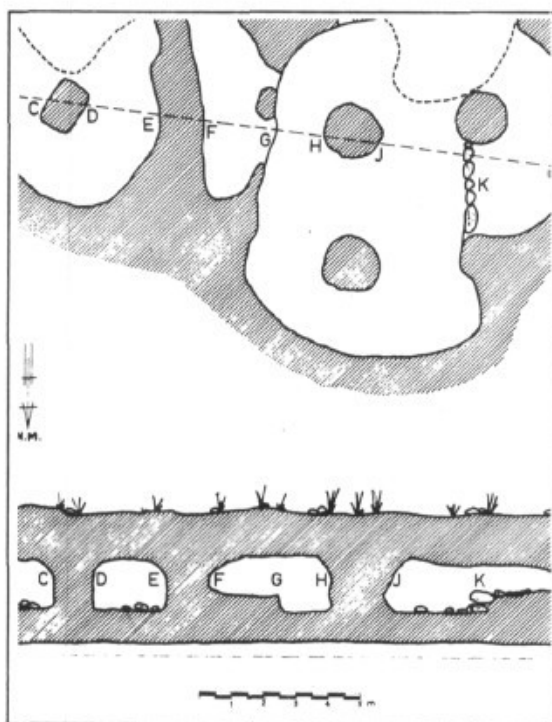
(La primera part d'aquest article sortí al número 134 de *Mel i Sucre*, corresponent al mes d'agost de l'any passat. En aquell article es parlà sobre altres restes arqueològiques del terme santjoaner, i especialment sobre les coves de la serra de Meià, conegudes sobretot pel nom d'una d'elles: la *cova fosca*.)

De les coves de la Bastida, en tenim una notícia del segle XVIII (transcrita per Gabriel Llompart a *Documenta*) i que fa així: "En aquesta vila, en una possessió del marquès de Bellpuig, hi ha unes coves fetes artificialment amb columnes de la mateixa roca formades a cops de pic, o martell, i prop d'elles hi ha molts cranis grans i ossos humans baix terra juntament amb calaveres de bous, porcs i altres animals enterrats amb ells. Gerros amb anses de terra i altres antiguitats." El fet que aquestes coves tinguin columnes és un indicatiu clar que són coves d'època romana, ja que aquest element arquitectònic, integrat dins una cova, no és conegut a les Balears fins a l'època romana. Podem seguir, per a una descripció més detallada de les coves de la Bastida, el relat d'Alcover-Isasi, també extret de la revista *Documenta*: "(...) magnífica cova de sòtil quasi

completament pla i horitzontal i elevat uns 2 m sobre el sòl també horitzontal. (...) La seva capacitat és molt considerable. Quatre pilastres sostenen una dilatada bòveda i dues o tres àmplies portes deixen penetrar dins la cova abundantíssima llum (...) ja que està orientada cap al migdia. (...) Davant aquesta cova-tomba i a pocs metres de distància, n'hi ha una altra, si bé de més reduïdes dimensions. La seva entrada, encara que un poc eixamplada, és molt baixa, però el seu interior té quasi 2 m d'elevació."

Aquestes coves, juntament amb d'altres, com les del grup de la cova fosca de Meià, han servit durant segles com a estable d'animals (en un lloc ovelles i en l'altre porcs, actualment), i per això les entrades han estat eixamplades considerablement; per altra banda, mentre a les coves de la Bastida hom creu que s'hi habitava i que —almenys durant un temps— s'hi realitzaren inhumacions de cadàvers, a les coves de la serra de Meià és probable que no s'hi habitàs i que els seus fins fossin exclusivament funeraris: la seva mida i configuració així ens ho fan pensar.

*Guillem Florit i Mateu Sastre*



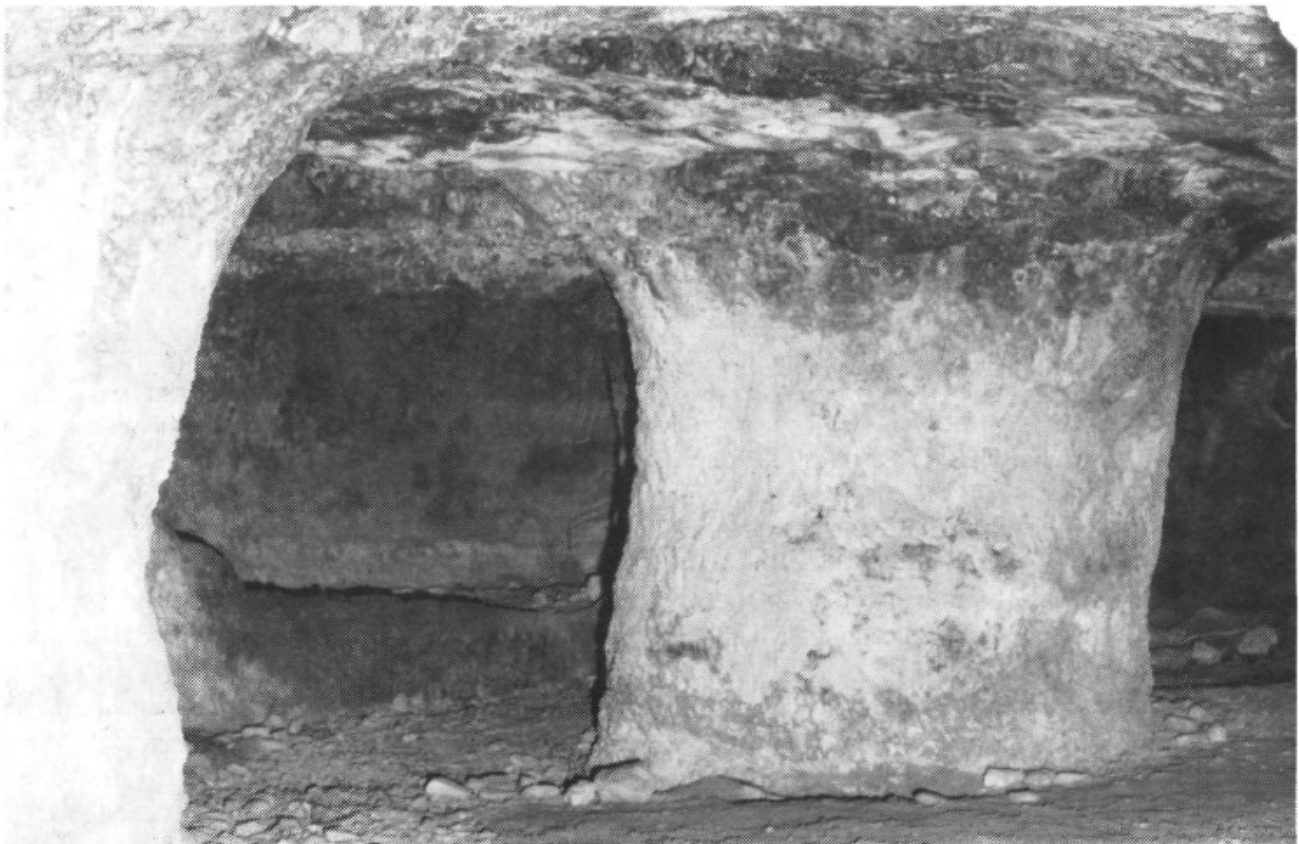
*Pla de les coves de la Bastida (Gran Enciclopèdia de Mallorca).*

# A SANT JOAN (i II)

**HISTÒRIA**


*Dos objectes trobats en terres santijoaneres no fa gaire temps: a la dreta, un vas de test, de color blanquinós que fa 6 cm d'alt per 6 cm d'ample a la zona central, 10 cm a la part superior i 3,2 cm a la part inferior; a l'esquerra, una ampolleta que presumiblement contenia perfum, de vidre i recoberta de pols de plata, fa 11,4 cm d'alt, i la cassoleta, 3,2 cm de diàmetre. Possiblement siguin restes de l'època romana.*

*Vista de les coves de la Bastida.*



# TOPONÍMIA SANTJOANERA

## L'Antic rafal Son Dardò (I)

Terres al sud de la vila, avui molt parcel·lades, que conformaren antigament un rafal, que ja trobam documentat al darrer terç del segle XVI.

La seva ubicació està clarament delimitada, ja que l'actual carretera de Sant Joan a Vilafranca els separa de les terres de Son Pericàs i Son Esteve. Al sud queda tancat pels establits de Son Cotxer, terres que se segregaren de la possessió de Son Duran d'en Xim. Les terres d'Els Calderers —Sa Vela o comellar de na Vidala— eren els límits per la banda de llevant. El també antic rafal Son Manrè, el circumscriu per la banda de nord i d'aquesta manera queda una faixa d'aproximadament unes trenta-dues quarterades d'extensió, avui esmicolades en una multitud de finquetes, sovint minúscules de manera que d'aquest antic lloquet no en queda avui més que el nom.

Està travessat de nord a sud per un torrent —es torrent des Molí de s'Aigo— resultant de la confluència d'altres dos —el de ses Veles i el d'Horta—, fet que ha possibilitat la captació d'aigua, mitjançant petits pous de greixina i sínies, destinats a la producció d'hortalisses en petits horts, que des de l'avior han estat el sustent de moltes famílies santjoaneres.

Sense relleus orogràfics gaire importants: la part més enlairada és la denominada Son Burixó (125 m), que juntament amb el turó de Son Cotxer (139 m) formen els contraforts nord-oesd del turó d'en Rosa (157 m) i Son Amagat (154,5).

### Son Dardò o Son Darder

Aquest nom de lloc, l'hem trobat documentat a l'Estim General<sup>1</sup> de l'any 1573, on trobam els següents propietaris:

Bartomeu Pi, rafal Dordor, alou Pere Vivot, 1000 lliures.

Pere Vivot, per l'alou del Rafal Dordor, 100 lliures.

Al mateix estim, trobam més avall, un tal Perot Bauçà "Sanitja", que pagava 75 lliures per tres quartons de terra i vinya a Son Darder.

Ja en el segle XVII<sup>2</sup> trobam una vintena de propietaris, la qual cosa és indicadora de la seva fragmentació:

"Pere Bausà de me per Son Dordor...

Barth Bausà de Jaume 4 corterades a Son Dordor

Bernadí Company de Juà 2 corterades a Son Dordor

Josep Font de Jordi, per la sort de Son Dordor

Climent Fiol, per la sort de Son Dordor

M' Jordi me per Son Dordor

MT Font de Juà cases i terra a Son Dordor

Toni Ferregut 4 corterades a Son Dordor"...

Cap el segle XVIII<sup>3</sup> es mantén la grafia Son Dardor i Son Dordor al cadastres de l'any 1726 i 1792. A l'amirallament de l'any 1864 trobam majoritàriament la grafia Son Dordó.

Possiblement sigui aquest nom de lloc una evolució fonètica de Son Darder o potser del llinatge Dardó, que documenta el DCVB<sup>4</sup> registrat a Barcelona, Vic, València.

Altre congènere seu —creim— és el Rafal Abendurdur, ubicat al districte musulmà de les muntanyes i que trobam documentat al Còdex Català del Llibre del Repartiment.<sup>5</sup>

La pronúncia viva actual és Son Dardó (o oberta de cor, porta) i la variant Son Dasdò.

Els santjoaners que posseïen terres a Son Dardó l'any 1864 eren els següents:

M-85= 1 quartó 14 destres.

Pere Josep Bauçà "Cauvó" M-100= 1 quartó 1 destre.

M-102= 2 quartons 17 destres.

M-106= 70 destres.

Guillem Barceló "Toni Andreu menor" M-109= 1 quartó 18 destres.

Margalida Bover "Des Curro" M-88= 1 quartó 37 destres.

Bernadí Company "Garaví" K-173= 96 destres.

Antoni Joan Florit "Virgo de Joan" M-122= 47 destres.

Bartomeu Mestre "de Son Rabassa" M-93= 1 quartó 9 destres.

Pere Mestre i Oliver "Batxà" M-124= 1 quartó 9 destres.

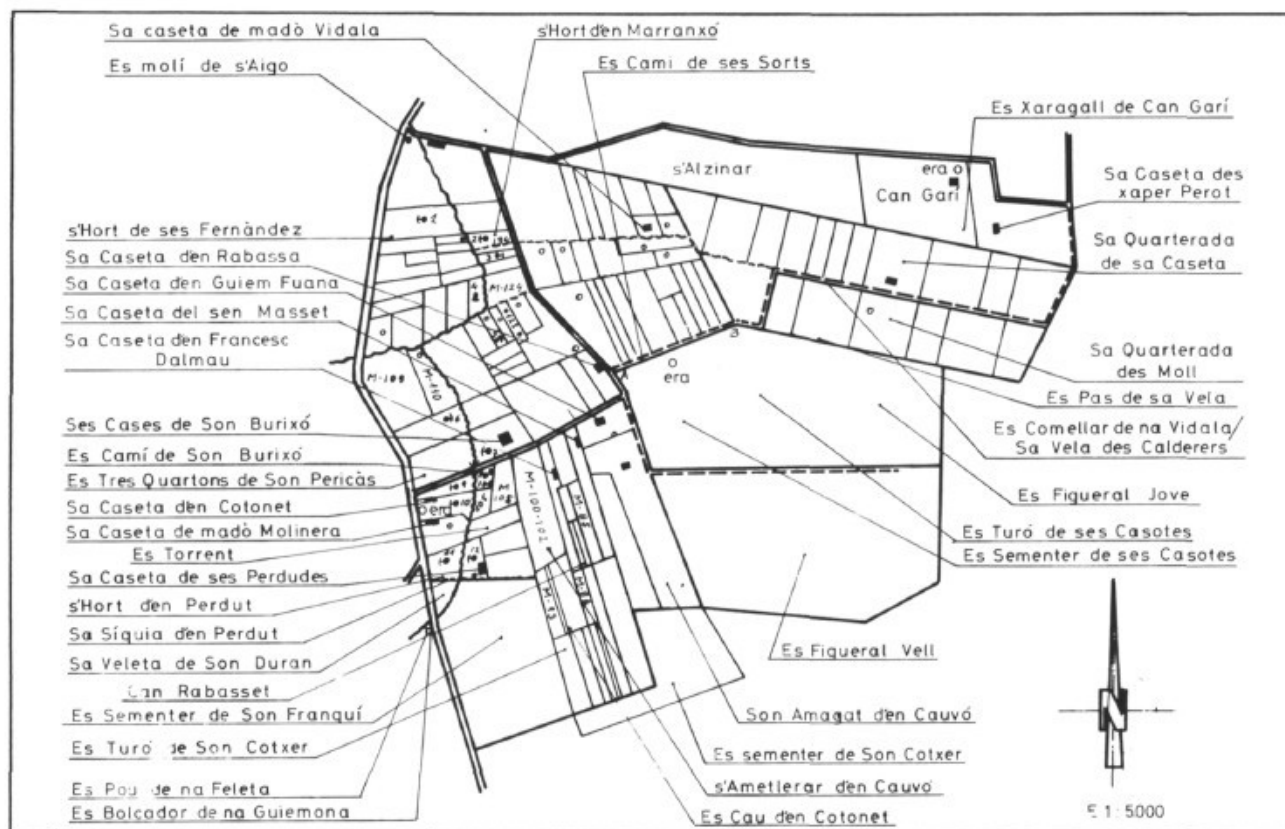
Joan Oliver "Marranxó" M-134= 88 destres.

Miquel Joan "Pereta" M-91= 1 quartó 48 destres.

Maria Bou "Cotonet" M-105= 3 quartons 51 destres.

### Dos nouvinguts: Son Betlem i Son Burixó

Els segles s'escolen, i els topònims d'ahir no són els d'avui. Uns han canviat, altres s'han perdut i d'altres han entrat en escena. És a partir del segle XVIII, quan apareixen altres dos topònims que campen actualment per la mateixa contrada: Son Betlem i Son Burixó, els quals implanten en part a la primitiva grafia —Son Dardò— que aflora ara i adès al parcel·lari (vegeu plànol de distribució) recordant l'antiga denominació.



Catografia de la zona de Son Burixó

Pel que fa a Son Betlem, direm que ja el trobam documentat a l'any 1792 i, com a malnom, consta a diverses talles, censals i altres recaptacions pecuniàries.

Aquest nom de lloc s'estén majoritàriament des del Molí de s'Aigo fins al camí de les cases de Son Burixó. També el trobam cap a la banda de s'Alzinar i Es Comellar de na Vidala, terres que pertanyien antigament a la possessió d'Els Calderers.

Son Burixó, metàtesi evident de Bruixó<sup>6</sup>, malnom que ja trobam documentat al segle XVIII.<sup>7</sup> Aquest topònim fluctua entre el camí de les cases de Son Burixó i Son Cotxer. L'etimologia popular, atribueix l'origen d'aquest nom de lloc al fet que per aquesta contrada hi habitava antigament el sen Burixó.

Al'amirallament de l'any 1864 trobam una sèrie de contribuents de malnom Burixó i tots ells són de llinatge Matas.

### La toponímia

Exposarem a continuació la toponímia localitzada als voltants de Son Dardò, si bé ens hem endinsat una mica dins els antics límits de la possessió d'Els Calderers, per motius que explicarem més endavant.

Seguirem un ordre itinerant de nord a sud i d'oest a est. Els noms de la toponímia de l'interior, quedaran intercalats en el mateix lloc que ocupen en el mapa.

#### 1. Es Molí de s'Aigo

Situat entre la carretera de Sant Joan a Vilafranca i el torrent. Aquest esbelt molí, de torre quadrangular, era antigament de fusta. El lloc on està situat té un coll de vent molt fort i una vegada que es descuidaren i no el llevaren de vent hi va haver fustetes pertot. El reconstruïren, ben germà, que el de la possessió de Son Brondo, de roda i antenes metàl·liques.

Avui inactiu, aquest molí ha nodrit durant molts anys l'hort que conraren diverses famílies santjoaneres, entre les quals destacam la de l'amo en Martí de s'Hort que hi va estar per hortolà quaranta-cinc anys.

#### 2. S'Hort de ses Fernández

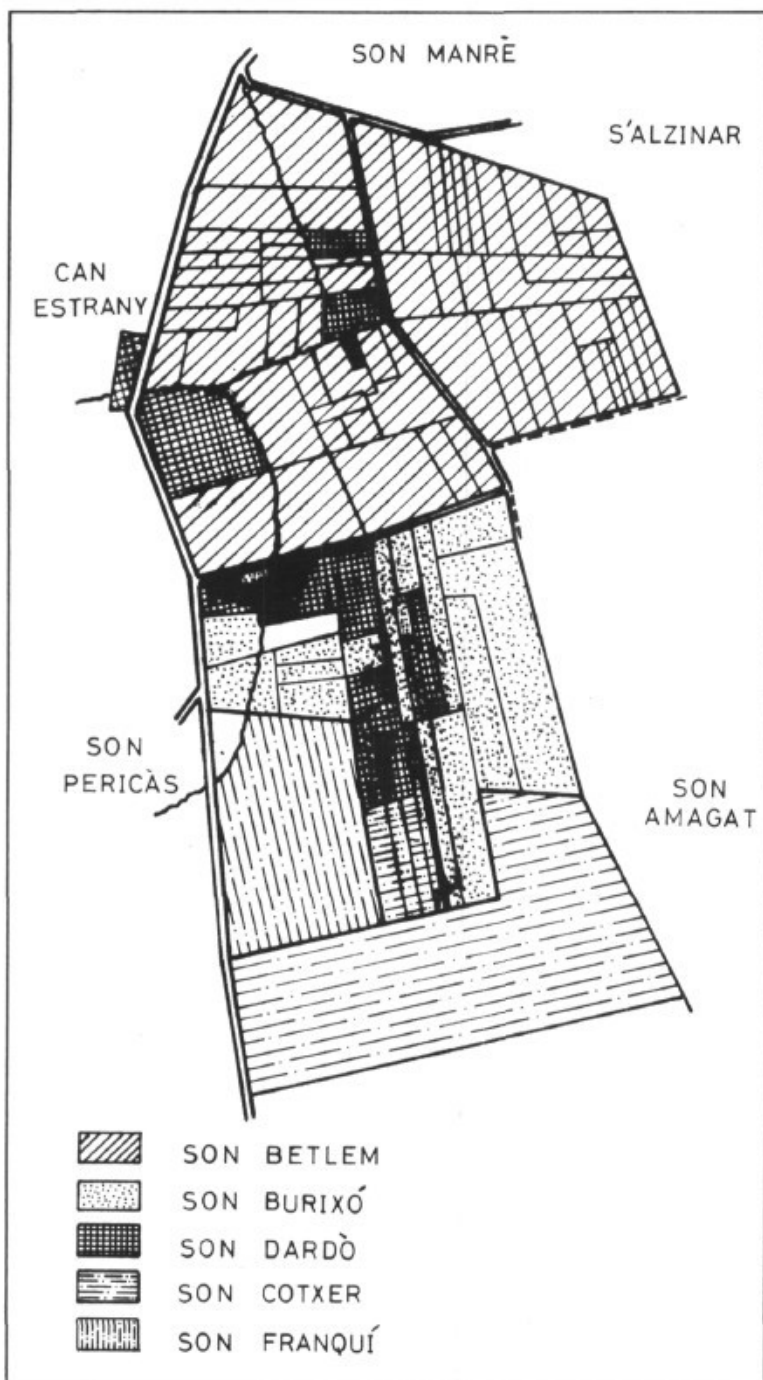
Hort i sinia, devora s'hort del Molí de s'Aigo

#### 3. Sa Caseta d'en Rabassa

Caseta situada a un bocí darrera les cases de Son Burixó. El seu propietari l'any 1864 era Ramon Gaià "Solander"

#### 4. Sa Caseta d'en Guiem Fuana

Caseta avui enrunada al cap damunt de Son Burixó. Aquest bocí i la caseta li deixà d'herència el seu padrí mestre Antoni "des Curro", que vivia al carrer Fra Lluís Jaume (aferrat a Can Bartomeu Cotó). Cap als anys



Francesc "Masset" el seu fill el sen Joan "Masset" o sen "Guiemó" hi construí la caseta. Al portell d'entrada hi havia antigament un lladoner (*Celtis australis*), el qual tenia la soca de la gruixa del cos d'un home. Actualment hi ha un rebroll.

6. Sa Caseta d'en Francesc "Daumau"

El seu propietari l'any 1864 era Joan Dalmau i vivia al c/ Major núm. 48. El bocí, d'1 quartó i 96 destres d'extensió, tenia vuit figueres. També hi consta la caseta.

7. Ses Cases de Son Burixó

Diverses comunicacions orals<sup>8</sup> esmenten les variants següents que consten —diuen— als "papers vells":

- a) S'hort vell dels Calderers
- b) Ses Cases de Son Dardò
- c) Son Dardò / S'Hort vell dels Calderers
- d) Es Celler dels Calderers

A l'amillament de l'any 1864, el bocí on hi ha les cases de Son Burixó s'anomena Son Betlem. De tres quartons i noranta-nou destres d'extensió; hi havia tres polls ran del torrent i tres ametlers. No hi havia cap construcció. El seu propietari era Antoni Oliver "des Calderers".

La coincidència que el propietari d'aquest bocí fos al mateix temps arrendatari de la possessió dels Calderers creim que és la raó del topònim Hort vell dels Calderers.

Entre les acaballes del segle passat i principis de l'actual l'amo en Toni des Calderers col·locà a Cosme "Fraró" i Catalina "Parissa" (matrimoni d'assalariats dels Calderers) a Son Burixó. Allà hi estaren llogats una partida d'anys, fins que l'any 1913 s'establí Es Sementer de na Vidala, Es Sementer de ses Casotes i Es Figueral Vell (que confronta al Turó d'en Rosa) dels

quaranta la vorera d'aquesta finqueta, que dona a camí estava guarnida d'un bon nombre de *paumeres bordes*, nom popular que donam al *Chamaseops humilis*

L'any 1864 el propietari era na Margalida Bover "des Curro", l'extensió era 1 quartó i noranta-quatre destres. Hi havia quatre figueres i sa caseta.

5. Sa Caseta del sen Masset/Guiemó

Aquest bocí d'1 quartó i noranta destres era, l'any 1864, de Joan Mas "Masset", que vivia al carrer Major núm. 51. Un descendent d'aquest Masset, el sen

Calderers. L'amo en "Cormè" comprà l'hort (cases, s'nia i safareig) i unes vint-i-set o vint-i-vuit quarterades.

Cosme Mas, més conegut per "Cormè" de Son Burixó, era en realitat de malnom "Fraró". Una cançó popular anònima, mesella d'enyorança i sofriment per un amor no correspost, ho recorda:

Per Pasco na Maria<sup>9</sup>  
 Tot era pena i tristor  
 Adió Cormè Fraró  
 un altre en tindrà alegria<sup>10</sup>

### 8. *Es Camí de Son Burixó*

Camí que facilita l'accés a les cases, des de la carretera de Sant Joan a Vilafranca. Antigament només hi havia un camí de tres pams d'amplària; l'amo en Toni dels Calderers comprà als veinats i eixamplà el camí fins a quinze pams. També féu bastir el pont que travessa el torrent, feina que realitzà el mestre de picapedrers Miquel "Curro".

### 9. *Es tres quartons de Son Pericàs*

Bocí d'aquesta mesura agrària, situat dins Son Dardò, però que és propietat del lloquet de Son Pericàs.

### 10. *Sa Caseta d'en Cotonet*

Caseta al costat de Son Burixó propietat de la nissaga dels "Cotonet". Hi ha una sènia, de quaranta pams de fondària. El mecanisme d'extracció d'aigua és dels anomenats de "bombo". (espècie de caduf metàl·lic). Antigament hi havia una era, ran de la carretera. Una construcció, de nova planta, ocupa avui l'espai de l'antiga caseta.

### 11. *Sa Caseta de madò Molinera*

Bocí ran de la carretera, de noranta-vuit destres d'extensió. El seu propietari l'any 1864 era Miquel Bonet "Saig".

No hi ha cap sènia, però si un pou, que s'aixugava en arribar l'estiu i, a vegades, se servien de la sènia d'en Cotonet per salvar el taular de pebres i tomàtiguers. Els intents de trobar aigua foren inútils, malgrat els esforços d'en Tomeu "Moliner" (morí fa pocs anys), home faner i bon picador que s'encaparrotà i enfondí tant el pou que deien si hi havia trobat les portes de l'infern.

### 12. *Es Torrent*

No ens referim al Torrent des Molí de s'Aigo, sinó al bocí M-103, situat ran seu i del qual pren el nom. El seu propietari l'any 1864 era Margalida Bover "des Curro" i té noranta-tres destres d'extensió.

### 13. *Sa Caseta de ses Perdudes*

Caseta i hort, aferrat a Sa Veleta de Son Duran d'en Fiol. També és conegut amb el nom de s'Hort d'en Perdut. El torrent mig parteix el bocí, que abans era de dos propietaris. Al bocí de ran de la carretera hi ha una sènia —Sa Sènia d'en Perdut—; el mecanisme d'extracció d'aigua és de "bombo" (sembla que aquesta innovació, que arraconà les antigues sènies de fust i cadufos de test, s'inicià abans del Moviment.). Al cintell hi havia antigament un parell d'avellaneres (*Corylus avellana* L.). Aquesta sènia es comunica

mitjançant una mina subterrània que passa per davall el torrent amb altra sènia ubicada al mateix bocí.

El seu propietari l'any 1864 era Joan Barceló "Pagès" i té 1 quartó i vuitanta-nou destres d'extensió. Un descendent seu, l'amo en Guiem "Pagès", el va vendre a en Guiem "Perdut", que hi bastí les dues sènies.

Al costat de l'hort i aferrat a Sa Veleta de Son Duran, trobam Sa Siquia d'en Perdut, que aboca al torrent les aigües pluvials dels veinats.

### 14. *Sa Veleta de Son Duran*

Bocí d'1 quartó d'extensió en forma de gaia, que té un costat aferrat al torrent. Està dins Es Sementer de Son Franquí, que pertany a la possessió de Son Duran d'en Fiol. Moltes vegades estava plena d'aigua a causa de les crescudes del torrent, que vessava per damunt. Malgrat això, sempre s'hi han conrat: aresta, cebes, tomàtiguers...

### 15. *Can Rabasset*

És un bocí de mig quartó d'extensió. La família Cotonet el comprà a un tal Rabassa i a causa de la seva petita extensió el batejaren amb aquest nom. En aquest cas el nom ha ultrapassat l'àmbit familiar i ha passat a ser de domini públic.

### 16. *Es Sementer de Son Franquí*

Sementer de Son Duran d'en Fiol, de cinc quarterades i cinquanta-sis destres d'extensió. Antigament hi havia una caseta (consta al amillament de l'any 1864) que feien servir de rentadors. Hi ha hagut un figueral de trenta figueres i també vinya.

Aquest nom —Son Franquí— ja el trobam documentat l'any 1792. Sembla, a primera vista, el rastre toponímic d'una antiga denominació de la possessió de Son Duran.

### 17. *Es Turó de Son Cotxer*

Turó allargat, poblat de pins que té l'inici dins es Sementer de Son Franquí i arriba fins al Turó d'en Rosa. Deu el seu nom per la proximitat de Son Cotxer. També es conegut com Es Turó o Pinar de Son Amagat. Té 139 m. d'altària.

### 18. *Es Pou de na Feleta*

Pou públic situat devora el torrent, aferrat a s'Hort de Son Pericàs. Les persones d'edat avançada encara recorden el racionament de l'aigua d'aquest pou, a causa de la secada, l'any 1914.

### 19. *Es Bolcador de na Guiemona*

Estava situat a ran del pou de na Feleta. El pasturatge

d'animals domèstics per voreres de camins ha estat a casa nostra pràctica corrent fins fa unes poques dècades. En aquest cas, fa referència al lloc, on una tal Guiemona duia els porcs a bolcar.

#### 20. Es Cau d'en Cotoner

Cau situat a un cap de paret o marge enrunat a un bocf d'en Cotonet, que confronta amb el Turó de Son Cotxer. Cau conegudíssim pels caçadors, sap molt de fures i sanderes.

#### 21. S'Ametlerar d'en Cauvó

Avui desaparegut, fou parcel·lat i comprat per diferents veinats. El seu propietari l'any 1864 era Pere Josep Bauçà "Cauvó" i tenia una quarterada i set destres d'extensió.

#### 22. Es Sementer de Son Cotxer

Sementer de Son Duran d'en Fiol, de dues quarterades, dos quartons i noranta-quatre destres d'extensió. Confronta amb el Turó d'en Rosa. Aquest

sementer sembla que el varen comprar, ja que a l'amillament de l'any 1864 el seu propietari era Antònia Font "Tronca".

#### 23. Son Amagat d'en Cauvó

Físicament, el bocf toca per un cornaló a Son Amagat. Fa el nom pel seu propietari Pere Josep Bauçà "Cauvó". L'extensió del bocf l'any 1864 era de dues quarterades i tres destres de conradís i noranta-vuit destres de pinar. Hi havia una caseta (que encara hi és), deu figueres, quatre ametlers i un corral de figueres de moro. A ran de la partió amb el bocf d'en Fuana, a una vorera d'ullastres, hi ha Es Povet. Té uns dos mestres i mig de fondària, amb un vell codonyer devora el seu cintell. Tot i que no era públic, els veinats d'aquesta contrada se servien d'aquest pou, que no acabava mai l'aigua.

Francesc Canuto i Bauçà

#### Notes

1. Ramon Rosselló Vaquer. Sant Joan, segles XIII-XVI, pàg 100.
2. Arxiu Municipal de Sant Joan. Cadastre de l'any 1665.
3. Arxiu Municipal de Sant Joan. Cadastre dels anys 1726 i 1792.
4. *Diccionari Català Valencià Balear*. Volum IV, pàg. 20.
5. *Còdex Català del llibre del Rerpartiment de Mallorca*, fol 68 r. Ricard Soto Company. Barcelona 1984.
6. És curiós que a la veinada vila de Montuïri no es mentatitzi aquest mot, tot i que el malnom Bruixó té una nombrosa representació: Jordi Bruixó, Miquel i Miquela Bruixona, madò Bet Bruixona, Melcion Bruixó..., i el lloquet de Son Bruixó.
7. Talla general per la fàbrica de la fonteta de Consolació. Any 1795. Transcrit per Ramon Gaià. *Documenta*. pàg. 289.
8. Agraïm públicament la seva inestimable col·laboració, vet ací el seu nom, cognom, malnom i any de naixença a: Maria Mas "de Son Burixó", 1916; Joan Matas "Xisquet", 1914; Tomàs Gabriel "Tomàs", 1911; Francesc Company "Mena", 1924; Rafel Bauçà "Maiol", 1934; Joan Roig "d'Horta", 1929; Margalida Nigorra "Estamborera", 1908; Guillem Bou "Cotonet", 1926; Antoni Gaià "Perdut", 1914.
9. Aquesta Maria era de mal nom "Perdut" o "Perduda" i es casà amb el sen Penya.
10. Comunicació oral de Joan "Xisquet".

## snoopy SCHULZ





# HIPER MANACOR



## OFERTAS DEL 15 AL 28 DE MAYO DE 1992

### ALIMENTACION

Crema cacao Pralin Zahor .....	151
Chocolate Torras 150 grs. (almendra, avellana) ...	99
Galletas Chiquilín 875 grs.....	277
Mayonesa Ybarra 450 grs.....	161
Aceite Prensoliva Caimari 1 l.....	199
Tomate frito Orlando 1 kg.....	121
Atún Blanco Massó 112 grs.....	104
Sobres sopa Gallina Blanca.....	68
Caldo pollo Gallina Blanca 24 past.....	325
Dog Chow Purina 4kg. (pollo, buey).....	1.079

### BEBIDAS Y LICORES

Agua Font Sorda 2 l.....	35
Zumo Cofrutos brick 1 l.....	99
Cerveza Skol NR 1/4 pack 6.....	199
Vino Señorío de los Llanos.....	256
Vino Viña del Mar.....	223
Vino Rene Barbier rosado.....	358
Fino C.B.....	344
Cava Carta Nevada.....	569

### CREMERIA

Yogur Danone sabores pack 8 u.....	193
Yogur Danone natural azucarado pack 8 u.....	193

### CONGELADOS

Helado etiqueta negra Miko 1 l.....	438
Helado mini etiqueta negra Miko pack 4.....	350
Ensaladilla Bonduelle 1 kg.....	147
Menestra verduras Bonduelle 1 kg.....	202
Caprichos Calamar Pescanova 400 gr.....	269
Masa Hojaldre Pescanova 500 grs.....	147
Merluza pequeña.....	250 pts/Kg.
San Jacobo.....	565 pts/kg.
Gamba grande.....	1.338 pts/kg.
Gamba pelada.....	860 pts/kg.

### CHARCUTERIA

Queso mahonés La Payesa.....	990 pts/kg.
Queso Manchego La Cabaña.....	995 pts/kg.
Jamón cocido extra Milsabor.....	825 pts/kg.
Paleta al horno serrano.....	580 pts/kg.
Jamón serrano s/h Pamplonica.....	1.325 pts/Kg.
Salchichón Extra Regio Argal.....	984 pts/kg.
Fuet serrano.....	958 pts/kg.
Salchichas Frankfurt Purlom 7 u.....	51

### PERFUMERIA Y LIMPIEZA

Jabón Líquido Tojaderno 900 ml.....	306
Bayeta Cif ballerina.....	95
Fregona completa Ballerina.....	238
Fregasuelos Xampa 1 l.....	182
Lejía Blanco normal 2 l.....	99
Centella 400 ml.....	312
Pronto 400 ml.....	325
Lavavajillas Froggy 1 l.....	143
Ajax Pino familiar.....	232

### BRICOLAGE

Pintura plástica Standard 15 kg.....	2.450
Accesorio excéntrico para esmeriladora eléctrica.....	5.495
Accesorio esquina para esmeriladora eléctrica.....	4.995

### MENAGE

Botellero apilable 4 cavidades R-3258.....	358
Cazuela barro rústico 23 cm.....	160
Cazuela barro rústico 25 cm.....	205
Cazuela barro rústico 28 cm.....	322

### TEXTIL

Juego sábanas 90 cm.....	2.500
Juego sábanas 135 cm.....	2.995
Juego sábanas 150 cm.....	3.200

### BAZAR

Aspirador Philips Trineo-6.300.....	10.624
Heladora Philips HR-2302.....	10.139
Lavadora Edesa LV-24.....	34.900



## CARTES AL DIRECTOR

Rèplica a Joan Bauçà

### Al meu amic JOAN BAUÇÀ, àlies “no és ningú”, àlies “som tots”, àlies “faltaria més”:

1r. Si tu fossis el rector de la nostra parròquia hauries hagut de tancar l'església fa molt de temps.

2n. Pot ser que tu vagis més als oficis divins que nosaltres, ja que tens un aparell per mesurar la nostra religiositat, m'ha deixat astorat. M'agradaria que em mostrassis el seu maneig i punt on el tens posat. Ha de ser un aparell de gran precisió. És d'admirar que t'ho deixin manejar. Estic al·lucinat.

3r. L'enveja et roega quan veus que unes persones com nosaltres som capaços de pensar, organitzar i dur a terme la processó del Divendres Sant i el Davallament.

4t. Si estàs en contra nostra, hi estàs per sistema. Si pensen com tu són dels teus, si no, enemics (llastimós). No aniràs molt lluny amb aquestes normes.

5è. Vaig poc a missa, però respect els vells, maldament sigui per edat. Pel que he llegit a la mateixa pàgina, tu ni això. M'agradaria sebre com tractes, o tractau, els vostres padrins.

6è. Jo, personalment, continuaré comprant, pagant i llegint la vostra revista, però només per sebre en tot moment que no puc ni he d'escriure, pensar o actuar com tu i així anar sempre segur que si actuu exactament a l'inrevés que tu faré les coses normals, o sigui bé.

7è. Si quan vaig parlar amb tu em vares veure un poc exaltat et prec que em disculpis, perquè després en vaig parlar amb el meu amic “Tigre” i em va dir que tenia la importància que jo li donaria, i té raó; ni tu ni el tema ni allò que pensau té importància. El que sempre tindrà importància serà el teu aparell mesurador de religiositat, no el perdis, ja que si ho has perdut tot, fins i tot la teva pròpia identitat i a més a més perds l'instrument no seràs res. Bé, de fet no ets res més que àlies “no és ningú”, àlies “som tots” i àlies “faltaria més”.

8è. Ara, que ha passat ja el Divendres Sant, puc contestar a una sèrie de coses que no hauria fet abans per no encendre més la polèmica que has creat entorn del Davallament i, per tant, voldria fer unes quantes puntalitzacions:

a) El PSM creu que té motius per negar la subvenció. Per part meva jo en tenc per dir-vos que la subvenció la sol·licitava el Club d'Esplai i no l'Església.

b) La invitació per participar, que ha rebutjat el PSM, surt del Club d'Esplai i no de l'Església.

c) Segons tu ha de ser la fe que ha de moure aquests tipus de celebracions, vol dir això que la gent de Sant Joan ha demostrat que en té molta? El que et puc dir és que la gent ha demostrat allò que vol i li agrada, i això és que ha oferit el Club d'Esplai i el resultat crec que es pot qualificar d'excel·lent, a no ser que tu ho vegis com un fracàs (tot són punts de vista, però són els fets reals els que canten). Per què no proposes a l'Ajuntament que deixi d'organitzar i/o col·laborar amb la festa del Quart Diumenge?, també té un caire tan religiós com el pugui tenir el Davallament. Si no hi hagués vengut ningú em pareix molt bé que consideris que s'han tudat els doblers, però hi ha els fets que tu mai no podràs negar, la gent va hi acudir i hi havia els qui hi havien de ser i no vengueren els qui no ho havien de fer i per això hem quedat ben definits tots i cada un, si qualcú ha mostrat els peus i un poc més no és perquè li estiràssim el llençol, sinó perquè sempre sempre els has mostrat sense voler-ho reconèixer, però, al·lot, això no té cura.

d) Hi ha una cosa que no acab d'entendre: *Mel i Sucre*, una revista subvencionada segurament per l'OCB, que té uns socis, que cada un paga una subscripció, una revista que admet publicitat (pels doblers, clar) que fa i farà sempre una crítica destructiva totalment, gens imparcial, destinada a una minoria de persones, té una subvenció de 100.000 ptes. de l'Ajuntament. L'any que ve podem demanar una subvenció més grossa que la vostra: hem mogut més gent i no duim per dedins tanta frustració com tu.

Per acabar et vull dir a tu i als teus amics que podeu dir, sentir i pensar el que vulgueu, però tots, i dic tots, estam on ens hem col·locat, i vosaltres estau al lloc que us heu posat, és a dir: enllà. Moltes salutacions, he disfrutat de dialogar amb tu.

*Sebastià Mayol Estrany*

## L'herbolari

# L'OLIVERA I L'ULLASTRE

L'olivera, de nom científic, *Olea europaea*, i el seu germà no conreat, l'ullastre, *Olea europaea sylvestris*, són uns arbres de la família de les *Oleàcies*. Són polimorfos que s'adapten a les condicions del medi ambient en què viuen i poden, fins i tot, reduir les seves formes a les d'una totalment aferrada a la terra, amb fulles diminutes i amb branquillons quasi punxaguts, o bé, arbres

de port altívol amb branques llargues i esponeroses de vegetació tupida i fulles senceres. Sempre són arbres d'un verd fosc per la part superior i blanc tormentós per la part inferior. Les flors són blanques, hermafrodites petites i nombroses disposades en raïms. El fruit es defineix com una drupa globulosa i el-lipsoide de pinyol molt dur amb un sol bessó per avortament de l'altre. A les nostres contrades creix des de la vora del mar fins a una altura d'uns set-cents metres i prefereix els terrenys secs, fins i tot amb poca terra. El fruit de l'olivera és l'oliva, sempre present a la nostra taula i el seu prensat, l'oli, tant si és verjo com si és destil·lat. El fruit de l'ullastre és l'olivó, aprofitat pels tords, entre molts altres animals.

La seva fusta és de les més dures de la nostra terra, des de sempre emprada per fer eines d'ús divers: radis de rodes de carro, mànecs d'estris, arades, fins i tot hem vist a un poblat talaiòtic una petita jàssera. Les branques o vergues de l'ullastre han tengut moltes utilitats; les branquillofes serviren molt temps per guardar penjats els enfilolls de tomàtiques de ramallet; les més llises i les d'olivera arribaren a la categoria d'armes: els escocesos en feien collita per emprar a les seves ballestes.

De les fulles, la utilitat més coneguda als nostres dies, a part del rams per al dia de Pasqua, és per

menjar les ovelles en ple estiu; el decuit de 30 gr durant 15 minuts en un litre d'aigua era útil per combatre l'hipertensió de la sang, així com per prevenir la gota i els reumatismes. L'oli és una de les substàncies ommipresents a la nostra cultura i en particular a la gastronòmica, fins i tot, té usos tant diversos com combatre els dracs, serps i dimonis o cremar a les llànties. En medicina ca-

solana, des de fa molts anys, té el seu lloc, fins i tot reconegut en la dietètica dels nostres dies. Altre temps es considerava com a laxant: es bevia en gran quantitat (més de 50 gr al dia, batut en aigua) i en altes dosis fou emprat com a vomitiu o purgant pels enverinaments. És molt coneguda la seva utilitat en les cremades per prevenir les infeccions posteriors, encara que el famós posar oli de llum a les cremades hagi provocat més mals que els que ha estalviat.

Ha estat present en la tradició (el colom de la pau amb un brotet d'olivera) i en el folklore amb aquestes gloses:

Aquesta possessió  
que trobau aquí, a mà dreta;  
jo m'he mirada la pleta  
i no hi ha gens d'olivó.

o aquesta altra recollida pel pare Rafel Ginard a Sant Joan

Petita com olivó  
era, i no augmentava.  
tant com s'arbre s'amarava,  
ella cobrava verdor.

*Miquel Company i Guillem Florit*



## mel i sucre, dolcet dolcet

Un jove periodista santjoaner, de premsa i ràdio (de televisió, de moment no), té una fixació patològica cap a un determinat grup polític. Aquesta fixació es manifesta de dues maneres: a) aquest grup és responsable de totes les coses dolentes que es fan al poble; b) totes les coses bones, en canvi, són resultat del bon cap i la bona gestió d'un grup polític, ben concret, del govern municipal. Arribarà a semblar que quasi tots els periodistes de la vila estan fets de la mateixa pasta: aprofiten els seus àmbits per escampar la seva ideologia. Evidentment, el mal no és donar opinions (com faig jo mateix en aquesta secció), sinó manipular la informació per fer que demostrï les opinions pròpies. La primera cosa és exercir el dret sempre legítim a la crítica i la segona és voler enganar la gent descaradament. De tota manera, de moment, aquest gran esforç d'*objectivitat* no té gaire efecte: la venda a Sant Joan del diari en què col·labora aquest periodista és mínima i encara hi ha lectors que no es beuen el xarop.



No sé si és una atenció a en Joan Bauçà o no, però el cas és que, després de tallar de mala manera la síquia central de l'aigua als carrers del Camp i destrossar tot l'asfalt, ara, per fer les travesseres, han començat tallant l'asfalt amb un compressor i així no han fet més que el mal imprescindible. Ja m'agrada, però encara m'hauria agradat més no haver hagut de denunciar el sistema que havien emprat abans. Per què l'Ajuntament, ja que paga, no mana fer les feines com vol, que és com convé al públic, i no com convé als constructors? De tota manera, mai es tard per rectificar.



Les associacions de tot tipus de Sant Joan estan carregades de problemes i de sorpreses: gent d'UM que intenta agafar el control del PP (del qual han sortit el batle i els seus dos regidors); l'Associació de Caçadors de Sant Joan està a punt de xapar-se per la meitat, en dos grups que tenen diferències de parer aparentment irreconciliables sobre la creació d'un nou vedat de caça entre Sant Joan i Petra; un Club que tothom tenia per ben mort ressuscita amb una força mai vista i es posa a fer activitats una darrera l'altra, sense que ningú tengui notícia de cap assemblea ni de renovació de càrrecs; el Club de Futbol està a punt de desaparèixer si no surten nous dirigents i nous jugadors amb idees i ganes renovades. En fi, el nostre poble és petit però hi ha tant de moviment que dóna gust viure-hi.



El batle s'ha negat que l'Ajuntament pagui la propera berbena que es farà a Sant Joan. Un dels integrants del pacte es va enfadar i a través del «portaveu oficial» del grup promotor, en un diari que no llegeix ningú, va enviar un avís, un principi de xantatge. El criteri del batle és encertat: un Ajuntament que tot ho fa a base de crèdits no pot tirar molts de doblers en festes, com a màxim, pot donar facilitats. No es pot estar contra augmentar una mica els impostos i llavors creure que els doblers es poden gastar alegrement en saraus. El batle haurà de demanar congruència a qualche nerviós integrant del pacte. S'ha reconduït el tema amb finançament privat, com ha de ser. Esper que sigui un èxit de públic i d'organització.

Joan Bauçà

## EXCURSIÓ:



Anàrem al ...

### **PUIG DE L'OFRE** (El diumenge dia 12 d'abril)

Els denou assistents a l'excursió poguérem comprovar personalment la bellesa d'aquesta zona de la serra de Tramuntana, i sobretot impressionants penyasegats del barranc de Biniaraix. La meteorologia es va comportar esplèndidament amb nosaltres, i ens va brindar un dia clar i assolellat, ben al contrari del dia del primer intent, una setmana abans.

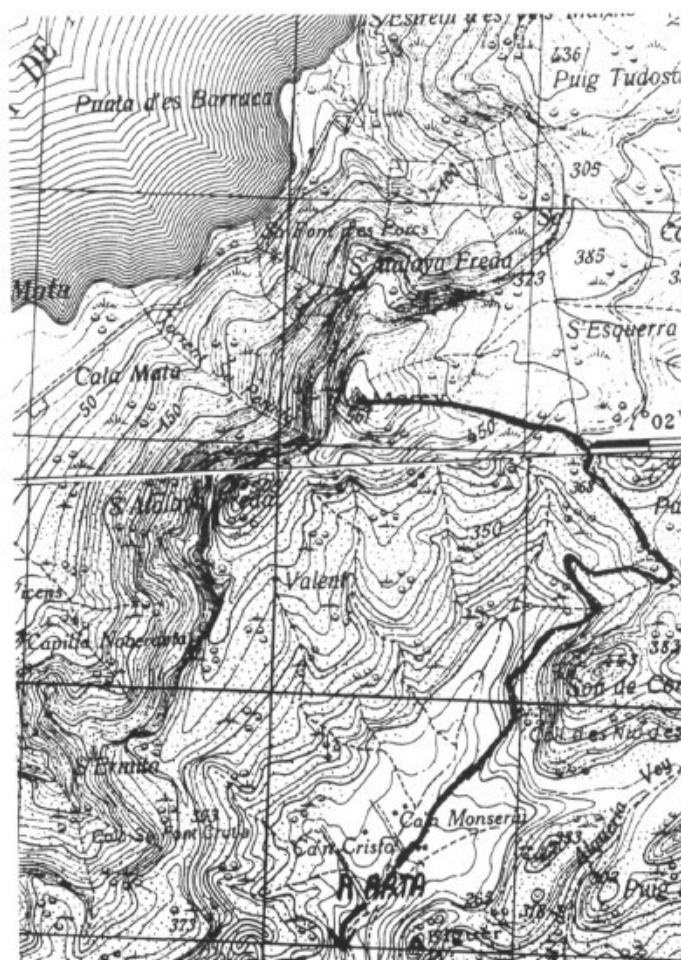
Anirem a ...

### **TALAIA FREDA** (El diumenge dia 17 de maig)

Aquesta vegada anirem a redescobrir la serra d'Artà, a la península de Llevant.

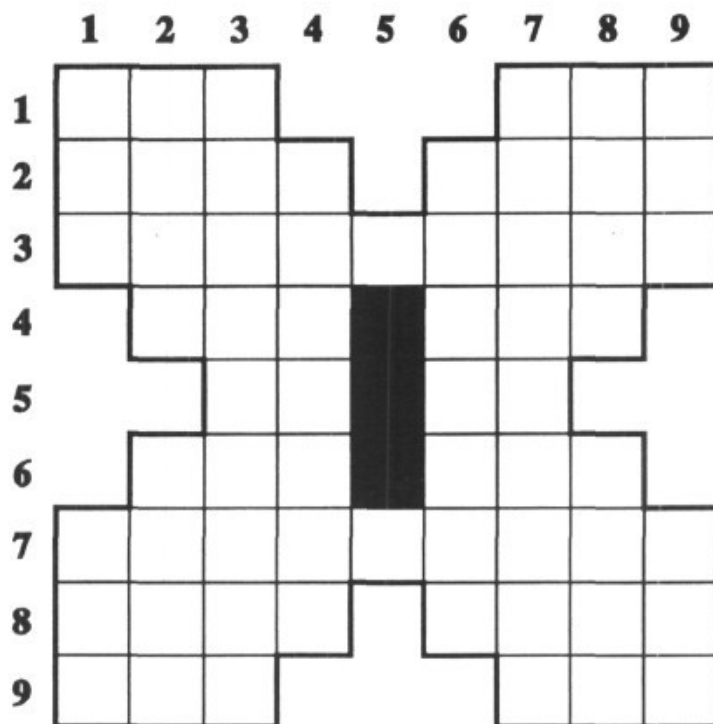
La partida serà a l'hora habitual (8,30 h.) des del lloc acostumat (de davant el Centre). El temps aproximat de marxa serà d'unes tres hores i mitja.

Si fa bon temps i anam bé d'horari, podem fer una escapada a pegar un cap fic.



**OCB - Sant Joan, Secció Excursionista**

## ENCREUAT



**HORIZONTALS.-** 1.- Hi anam en tenir problemes de salut. Partit polític. 2.- Serveixen per volar. Impressió olfactiva. 3.- Llinatge mallorquí. 4.- Senyoreta. Corporació Britànica de Radio. 5.- Al revés, datiu singular del pronom de tercera persona. Imposts inclosos. 6.- Institut de Foment Agrari capgirat. Tribunal Superior de Justícia. 7.- Multiplicar per un número sencer entre dos i quatre. 8.- Que té molts de doblers. Indicatiu de les bateries de níquel-cadmi. 9.- Un impost. No deixa sortir, o entrar.

**VERTICALS.-** 1.- Si fa no fa uns vint centímetres. Prefixe que indica la presència de tres elements. 2.- nargóicatibaH. atloV. 3.- Dona garanties d'una cosa com a certa. 4.- adanedro arenam anu'd stallumaracA. 5.- Vocal. Consonant. 6.- Facin la trajectòria que descriu a l'espai un astre. 7.- Consulta directa al poble d'un país políticament constituït. 8.- Cavitat longitudinal feta en terra. Poble. 9.- Moviment Revolucionari Liberal. Peix.

### SOLUCIONS AL MES PASSAT

#### ENCREUAT

**HORIZONTALS:** 1- Opac. 2- Llavor. 3- onirmaC. 4- Clam. Porc. 5- Al. Poal. Or. 6- Na. INRI. Ai. 7- Idea. Cota. 8- Andanada. 9- Semita. 10- Sous.

**VERTICALS:** 1- Cani. 2- Ollada. 3- LNA. Ens. 4- Olimpíades. 5- paR. On. Amo. 6- avE. Ar. Niu. 7- Complicats. 8- Raó. Oda. 9- Croata. 10- Cria.

#### SOPA DE LLETRES

Els noms dels nou regidors són: Francesc, Gabriel, Gracià, Guillem, Joan, Joan, Joan, Josep, Miquel.

*Joan Sastre Joan*

## SUBSCRIPCIÓ PER UN ANY, 2.500 ptes

Nom: .....  
 Cognoms: .....  
 Carrer: ..... núm.: .....  
 Població: ..... cp: .....  
 Banc o Caixa: ..... oficina .....  
 carrer: ..... núm. de compte: .....

Feu arribar aquesta butlleta a qualsevol membre de l'equip de redacció o enviau-la a:

**MEL I SUCRE Sant Joan, Ramon Llull, 26**

*firma*

## AGENDA - MAIG

### Natalicis

- Maria Company Monroig (14-IV-1992)
- Antoni Juan Barceló Munar (21-IV-1992)

### Defuncions

- Amador Jaume Salvà (2-I-1915 / 3-IV-1992)
- Mateu Juan Bauzà (21-XI-1910 / 10-IV-1992)

### Noces

### Apotecaries de guàrdia

#### Diuenenges

Dia 3:	Montuiri
Dia 10:	Petra
Dia 17:	Porreres
Dia 24:	Sant Joan
Dia 31:	Vilafranca

### Benzineres

#### De dia i de nit:

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

#### Diuenenges:

Viñas (Manacor, cra. d'Artà)

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

Marratxí (Inca, cra. de Palma)

Estelrich (Can Picafort, cra. d'Artà)

El Molinar (Palma, Ramonell Boix)

Febrer (Sant Joan, cra. de Manacor. *Diuenenges mati*)

### Festivitats del mes

Dia 1:	Sant Josep Obrer
Dia 14:	Sant Macià
Dia 15:	Sant Isidre Llaurador
Dia 22:	Santa Rita
Dia 30:	Sant Ferran
Dai 31:	El Corpus

### Horari d'autobús

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 7,45 h; 10 h; 13,35 h; 17,05 h; 18,15 h; 20,05h (dies feiners).

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 8,30 h; 9,50 h; 18,30 h; 20,05 h (dies festius).

### Horari d'assistència mèdica

Centre sanitari: 10,30 h - 13,00 h (de dilluns a divendres).

PAC: resta d'hores.

### Horari de farmàcia

De 10 h a 13,20 h

De 17 h a 20 h

### Horari de misses

20,30 h (dies feiners)

10,30 h i 20,30 h (dies festius)

Consolació: 18 h

### Telèfons d'interès

Bombers:	55 00 80
Centre Sanitari:	52 63 11
GESA:	55 41 11
Ajuntament:	52 60 03
Apotecaria:	52 62 52
Consell Insular:	17 35 00
Govern Balear:	46 34 50
Centre Meteorològic:	26 46 10
Guardia Civil:	56 00 27
OCB:	72 32 99
SIAC:	900 321 321
PAC (Vilafranca):	56 05 50

### El temps

Pluviometria	G. Company
Abril dia 5	2,8
dia 6	10,4
dia 7	1,1
dia 8	18,3
dia 9	1,0
dia 16	6,0
dia 17	0,8

Total abril 40,4

Total acumulat 182,7

### La lluna

Minvant de dia 1 a dia 3.

Nova de dia 4 a dia 9.

Creixent de dia 10 a dia 16.

Plena de dia 17 a dia 24.

Minvant de dia 25 a dia 31.

### Previsió del temps

La nota més destacable del mes de maig serà el vent i el fet que les temperatures seran un poc inferiors a les habituals, encara que el temps s'estirarà de valent, és d'esperar que les pluges ni siguin freqüents ni quantioses.

### Agenda esportiva

Futbol Tercera Regional:

Constància - Sant Joan (17-V-92)

Sant Joan - Recreatiu P. Calvià (24-V-92)

Andratx - Sant Joan (31-V-92)

Sant Joan - Campanet (7-VI-92)

Sencelles - Sant Joan (14-VI-92)

